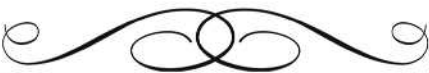

Anna-Lisa ja Carl Mesterton,
Enni Mustonen & Jussi-Pekka Aukia

Hovimäki

Heräämisen aika

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Kirja perustuu YLE, TV2:n julkaisemaan ja Oy Electric Field Production -yhtiön tuottamaan televisiosarjaan *Hovimäki*.

Teos on ilmestynyt aiemmin Gummeruksen julkaisemana.

© kirjan tekstiin Oy Electric Field Production ja Kriivari Oy

© kirjan nimeen ”Hovimäki” Oy Electric Field Production

© Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

Kansi ja piirrokset: Tuuli Juusela

ISBN 978-951-1-45512-7

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

Lindhofin suku

ERIK
LINDHOF
(1803–1804)

CARL MAGNUS
LINDHOF
(1809–1854)

ULRIKA ELEONORA
LINDHOF
(1799–1874)

WILHELM
LINDHOF
(1800–1804)

JOHAN
FREDRIKSSON
(1750–1798)

FRIEDA SIEGELL
(1735–1816)
Hovimäen talousmamselli,
majurin vihkimätön vaimo

&
FREDRIK LINDHOF
(1728–1798)
majuri, Hovimäen 2.
Lindhof-sukuinen isäntä

HEDVIG ELEONORA PETRELIUS
(1701–1737)
everstinna

MAGNUS
LINDHOF
(1766–1809)
luutnantti,
myöh. kapteeni,
Hovimäen 3.
Lindhof-sukuinen
isäntä

∞ JOHANNA
SUNDELIUS
(1778–1854)
Hovimäen
kapteenska

WILHELM
LINDHOF
(1734–1792)
kapteeni

∞ BEATA SOFIA
LILIENKRONA
(1740–1793)

GUSTAV LIND,
aateloituna LINDHOF
(1688–1757) eversti, Hovimäen
1. Lindhof-sukuinen isäntä ja sääntö-
perintötilan perustaja, jolla sotilaspalvelija
Jonas Stolt (1729–1810)

Sundeliuksen suku

FREDRIK SUNDELIUS

(1800–1872)

huijari, varas ja
valeparoni

**JOHANNA
SUNDELIUS**

(1778–1854)

Hovimäen kapteenska

**GUSTAV ADOLF
SUNDELIUS**

(1765–1830)

Viaporin
rykmenttisaarnaaja,
Turun tuomiokapitulin
vicenotarius

**HELENA
GUMMERUS**

(1772–1830)

**OTTO FREDRIK
SUNDELIUS**

(1733–1790)

rykmentin majuri

**ULRIKA
ELEONORA
LILIESTEDT**

(1738–1795)

VICTORIA LILIESTEDT (1745–1830)

”Tant Victoria”,
leskirouva Tukholmasta

Sepän suku

MATTI AARONINPOIKA
seppä
(1811-1892)

ERKKI AARONINPOIKA
(1810-1892)

**IISAKKI
ANTINPOIKA**
(1788-1826)

LIISA AARONINTYTÄR
(1812-1879)

ESTER ANNANTYTÄR
(1809-1901)

**STINA
GÖRANINTYTÄR**
(1784-1860)
Lindhofien piika,
sepän vaimo,
lapsenpäästäjä

∞ **AARON
ANTINPOIKA**
(1777-1849)
ruutusotilas ja seppä

**ANTTI
MATINPOIKA**
(1748-1810)
kartanon seppä

**MATTI
ERKINPOIKA**
(1721-1787)

**ERKKI
MATINPOIKA**
(1698-1749)
everstin pestaama
kartanon seppä

ANNA ANTINTYTÄR
(1789-1863)
lapsenpiika,
Hovimäen talousmamselli

MARIA HEIKINTYTÄR
(1749-1828)
lapsenpäästäjä
ja parantaja

Keskeisiä henkilöitä

Johanna Lindhof, Hovimäen ankara mutta oikeudenmukainen kapteenska.

Vapaaherra **Carl Magnus Lindhof**, Hovimäen kartanon kuumaverinen isäntä, kapteenskan poika.

Vapaaherratar **Ester Lindhof**, Hovimäen kartanon lämminsydäminen emäntä, Carl Magnuksen toinen vaimo.

Wilhelm Lindhof, Carl Magnuksen poika hänen ensimmäisestä avioliitostaan.

Marie ja Carl Erik Lindhof, Carl Magnuksen ja Esterin lapsia.

Anna Antintytär, Hovimäen kartanon uskollinen talousmamselli, Esterin äiti.

Volodja Feodorov, kamaripalvelija, jonka Ester on tuonut tullessaan Pietarista.

Axel Ingberg, Hovimäen entinen kotiopettaja, vakaumuksellinen fennomaani, josta tulee lääkintöhallituksen asessori.

Ulla Ingberg, Axelin vaimo ja Johanna-rouvan tytär, Helsingin rouvasväenyhdistyksen kantavia voimia.

Sofia Ingberg, Ullan ja Axelin kiivasluontoinen tytär.

Johan Ingberg, Ullan ja Axelin etevä poika.

Aaron Antinpoika, Hovimäen kartanon rampa seppä, entinen ruotusotilas.

Stina Göranintytär, sepänvaimo, joka anopiltaan on oppinut lapsenpäästämisen ja rohdoilla lääkitsemisen taidon.

Disponentti **Erkki Seppä**, Hovimäen kartanon yritteliäs pehtoori ja lasitehtaan osakas, seppä Aaronin vanhin poika.

Matti Aaroninpoika, Hovimäen kartanon seppä, Aaronin nuorempi poika.

Karoliina Taavetintytär, Hovimäen kartanon sisäpiika, seppä – Matin vaimo.

Antti Matinpoika ja **Katri Matintytär**, seppä – Matin ja Karoliinan lapsia.

Herman Brandt, lasinpuhaltaja ja klaneetinsoittaja Saksanmaalta.

Liisa Aaronintytär, Brandtin iloluontoinen vaimo ja seppä – Aaronin tytär.

Hans Brandt, Hermanin ja Liisan ainoa poika.

I

Elokuu 1834

Jo seuraavalla viikolla tiesi koko Hirvikosken pitäjä, että Hovimäen Ester oli palannut kotiin Pietarista.

– Semmoinen murhe tyttörukalla, päivitteli kieverin emäntä, joka ennen oli ollut Hovimäessä palveluksessa. – Ensin kuoli rovasti, ja nyt se korea upseeri on kuulemma ampunut kuulan kalloonsa pelivelkojen takia. Sanovat, että Ester on aivan puilla paljailla.

– Eikä ole, älähti kartanon kuski-Jaakko, joka oli tullut kievariin postilaukkua hakemaan. – Niin komeat vaunutkin toi Pietarista ja orlovilaiset juoksijatammat.

Kieverinemäntä ei ruvennut kuskipojan kanssa väittelemään, tiesihän tuon, että hovimäkeläiset pitivät aina herrasväen puolia. Sen sijaan hän alkoi udella, pitikö paikkansa, että Ester oli tuonut Pietarista tullessaan oman passaripojan.

– Ei se mikään poika ole! Volodja on ollut sodassakin, Jaakko mutisi hämillään ja yritti hivuttautua ovensuuhun. – Ja kovasti se tietää hevosista.

– Mutta ryssänuskoinen kumminkin? Kieverin-emäntä ei hellittänyt, vaikka näki toki, että Jaakko oli jo luikahtamassa ovenraosta ulos.

– Eikö tuo ristitty niin kuin muutkin, Jaakko mutisi ja onnistui vihdoin sulkemaan tuvan oven takanaan. Emäntä katsoi ikkunasta, kun poika kapusi postilaukkuineen ratsaille ja karautti pihamaalta maantielle. Suututti vähän, kun ei tuon enempää ollut saanut siitä puristetuksi.

– Saa nähdä, joko Ester nyt lopultakin pääsee Hovimäen emännäksi, kieverin emäntä kääntyi sanomaan piialleen, joka vaitonaisena hämmensi puuropataa tulen ääressä. – Kun ovat leskiä nyt kumpainenkin, Ester-rouva ja kartanon isäntä.

– Eikö ruustinna ole kartanon sukua? piika kysyi haukotellen. Tyttö ei muistanut ruustinna Wegeliuksesta muuta kuin komean turkisviitan, jota oli ihmetellyt, kun vuosia sitten oli päässyt muiden mukana ensimmäisen kerran joulukirkkoon. Silloin ne olivat seisseet läpikäytävän luona kaikki, Lindhofit, rovasti ja ruustinna ja muut pitäjän kartanonväet. Äiti oli sanonut, ettei saa seisahtua töllistelemään. Herrasväki ei tykkää.

– Voi veikkonen, samanlainen isätön se on kuin sinäkin, kieverin emäntä naurahti ja istahti hetkeksi tulen ääreen löpöttelemään. Monta päivää oli ollut jo sateista ja kylmää, vaikka oltiin vasta syyskuussa. – Se oli siihen aikaan, kun venäläiset sotivat ruotsalaisia vastaan ja ajoivat ne täältä tiehensä.

Paljon tiesikin kieverin kerkeäkielinen emäntä Hovimäen asioista, vaikka sepän väki oli kovasti koettanut pitää salassa, että joku korkea venäläinen sotaherra oli siepannut kartanolta sepän Annan ja pidellyt sitä väkisin. Mutta eihän pitäjälläkään tyhmiä oltu. Yhdeksän kuukautta sen perästä oli Anna saanut isättömän tyttölapsen, jonka rovasti kastoi Esteriksi.

– Sepän Iisakki, Annan veli, lähti sen sotaherran perään ja täällä kieverin pihassa se iski sitä puukolla naamaan, emäntä selitti ääntään alentaen. – Ukkovainaja sitä puhui joskus humalapäissään, oli nähnyt omin silmin, mitenkä Iisakki köytettiin vankikuorma.

– Sekö Iisakki se oli, se rosvo-Iisakki? piika henkäisi säikähtäneen näköisenä. – Pienenä äiti aina pelotteli, että jos menee metsään, Iisakki vie.

– Ei se ketään vienyt, emäntä tuhahti ja vääntäytyi jälleen jaloilleen. – Karkasi Venäjänmaalta monta vuotta myöhemmin. Tuolla suon takana se piilotteli Maria-muorin kojulla mutta jäi sitten kiinni, kun sattui taas silmätyksin sen saman venäläisen kanssa. Millä asioilla lieenee liikkunut, pappilasta oli kuulemma ollut tulossa, kun Iisakki sen yhytti. Sudenkuopasta löytyivät ruumiina kumpainenkin, niin sotaherra kuin Iisakkikin, ja Maria-muori joutui siitä hyvästä jalkapuuhun. Oli se vaan kauhea häpeä! emäntä huokasi mutta huomasi samassa, että piika oli hämmäntämisensä seisauttanut ja puuro uhkasi palaa pohjaan. – Turkastako siinä töllötät, liikuta kauhaa! hän komensi ja lähti sitten äkeänä kamarin puolelle.

Ester ei jaksanut ajatella, mitä pitäjällä hänestä puhuttiin. Niin kuin olisi hukkuva päässyt viimeisen aallon viskaamana rantaan, sellainen oli olo Esterillä, kun hän vihdoinkin oli päässyt kotiin Hovimäkeen syysherkkuja notkuvien ruokapöytien ääreen. Annamamselli ymmärsi tyttärtään, vaikkei voinutkaan häntä auttaa, kun Ester yö yön jälkeen heräsi parahtaen painajaisuniinsa. Sama näky ilmestyi unessa joka kerta: kapteeni Löwenstiernan raivosta vääristyneet kasvot peittyivät vereen yhä uudelleen ja uudelleen.

Vain Carl Magnukselle Ester saattoi kertoa kaiken, mitä Pietarissa oli tapahtunut. Nyt kun kapteeni oli kuollut, ei tarvinnut enää pelätä, että Carl Magnus olisi haastanut tämän kaksintaisteluun. Hovimäen isäntä kuunteli Esterin murheellisia tarinoita voimattoman vihan vallassa ja syytti itseään, kun oli jättänyt Esterin moisen hirviön armoille.

– Ilman Volodjaa olisin kuollut, Ester tunnusti Carl Magnukselle, kun he eräänä iltana istuivat kahden puiston huvimajassa. – Ensin Löwenstiernan lyönteihin ja sitten nälkään, ellei Volodja olisi pitänyt minusta huolta. Lupaathan minulle, että Volodja saa jäädä tänne, mitä tahansa minulle tapahtuukin.

– Totta kai saat pitää oman uskotun palvelijasi, Carl Magnus otti Esterin kylmän käden omien lämpöisten kämmentensä väliin

ja alkoi laskea leikkiä. – Ja pahinta, mitä uskon sinulle tapahtuvan, Ester, on joutuminen vihille kanssani, kunhan leskenvuotesi on päättynyt.

– Oletko jo puhunut siitä Johanna-rouvan kanssa? Ester kysyi totisena. Hänen kirkkaitten silmiensä katseen edessä oli Carl Magnuksen pakko vilkaista lammelle. Totta kai hän oli puhunut asiasta äidilleen heti ensimmäisenä iltana Esterin kotiinpaluun jälkeen, mutta lopputulos oli ollut sellainen, ettei Carl Magnus tahtonut mainita siitä Esterille.

– Puhun ensi tilassa, hän mutisi. – Antaa nyt äidinkin tottua siihen, että olet täällä jälleen.

Ester tukahdutti huokauksensa. Miten sääliittävältä Carl Magnus näyttikään väistellessään hänen katsettaan kuin pikku-poika, joka pelkää joutuvansa valheesta kiinni. Ei Johanna-rouva sitä suoraan sanonut, mutta näkihän sen kaikesta, ettei hän tahtonut poikansa vaimoksi oman talousmamsellinsa aviotonta tytärtä, joka päälle päätteeksi oli kaksinkertainen leski. Isänperintönsäkin hän oli tuhlannut Pietarissa. Vain se vähäinen summa, jonka hän oli ennen lähtöään lainannut serkulleen Erkille, oli säästynyt niistä varoista, jotka ruhtinas Ignatiew oli juuri ennen kuolemaansa jättänyt rovasti Wegeliuksen huomaan.

– Koska Erkki tulee Hovimäkeen? Ester kysyi kuin ohimennen vaihtaakseen puheenaihetta. Leskenvuotta oli jäljellä vielä kymmenen kuukautta. Ehkä olisi parempi lähteä Turkuun tai Helsinkiin ja yrittää siellä tulla toimeen omillaan, Ester mietti itsekseen ja tukahdutti huokauksensa.

– Kuka sen tietää, Carl Magnus naurahti. – Jonnekin Tampereen puoleen se lähti jo pari viikkoa sitten. Siellä kuulemma rakentavat kirkkoa ja Erkki arveli tekevänsä ikkunalasista hyvät kaupat.

Läheisyys, joka äsken oli kadonnut heidän väliltään, palasi hetkeksi hymyn myötä. Erkki oli heidän kasvinkumppaninsa, levoton sielu, joka kaikkein mieluummin kulki maailmalla kaupunkeja tekemässä.

– Parempaa pehtooria ei Hovimäkeen löydy mistään. Monta hyvää sopimusta Erkki on meille tehnytkin, Carl Magnus selitti ja nousi kietomaan hartiahuivin Esterin harteille.

Volodja oli juoksuttanut huivin paikalle, kun sadepilven raosta paistanut ilta-aurinko oli vihdoinkin laskenut Keinumäen taa ja illan viileys laskeutui puistoon. Ester värähti tuntiessaan Carl Magnuksen lämpimän käden hipaisevan niskaansa. Pitkään pidätelty ikävä tulvahti kummankin yli. Tuskin oli Volodja ennättänyt ylös kartanon pihamaalle johtaville kiviportaille, kun Carl Magnus jo tempasi Esterin syliinsä ja suuteli tätä mistään piittaamatta.

Ester vastasi suudelmaan koko sydämeästään. Miten ihana! olisi tuntunut unohtaa kaikki! Koskaan ei Ester ollut tuntenut samanlaista veren poltetta, ei edes silloin kun kapteeni Löwenstierna kantoi hänet nuorikkona leveään pietarilaiseen katosvuoteeseen...

– Lopeta, Ester tempautui äkkiä hengästyneenä miehen sylistä. Puiden takaa katsoi kartano häntä tummin ikkunaruuduin. – Johanna-rouva voi nähdä tai minun äitini.

– Älä nyt ole noin turhan kaino, Ester! Carl Magnus mutisi nolostuneena. – Mehän olemme aikuisia ihmisiä.

– Mutta emme villipetoja, Ester sanoi lujasti ja kietoi hartiahuivin lujemmin ympärilleen. Vesi päilyi mustana ja uhkaavana huvimajalle johtavan sillan molemmin puolin. – Jos nyt unohdamme säädyllisyyden ja annamme periksi kiusaukselle, on turha kuvitella, että voisin koskaan voittaa äitisi kunnioituksen.

– Äh, hiiteen äiti! Carl Magnus harppoi kärsimättömästi Esterin ohi ja lähti kulkemaan puistokäytävää kohti pihamaata. – Mutta olkoon, jos et kerran halua!

Sinä yönä Ester itki itsensä uneen. Seuraavana aamuna hän heräsi särkevin ohimoin mutta rauha sydämessään. Kunhan Erkki vain tulisi, Ester neuvottelisi hänen kanssaan ja lähtisi Hovimäeltä viettämään leskenvuottaan riittävän etäällä Carl Magnuksesta. Enemmän kuin miehen oikuttelua hän oli säikähtänyt omaa heikkouttaan.

Sepän Erkki ajoi liejuista maantietä kohti Hirvikoskea. Edellisessä kestikievarissa oli ollut pakko pysähtyä kuivattelemaan vaatteita, kun puuskainen tuuli oli painanut sateen suoraan kuonun alle. Piippu paloi huonosti, kun tupakkamassi oli päässyt kostumaan, mutta Erkki oli silti hyvillä mielin ja hyräili jotakin vanhaa marssia, jota Johanna-rouva oli soitellut ennen vanhaan.

Hyvin oli matka onnistunut. Kirkonisäntä, joka pitäjänkokouksessa oli valittu rakennustöitä valvomaan, oli ottanut Hovimäen förvaltтарin ja lasiruukin disponentin hyvin vastaan. Näytelasi oli kuulemma kelpvollista ja sitä oli lopulta tilattu sata ruutua, mikä ei ollut lainkaan huono saavutus, kun ottaa huomioon, että kyseessä oli sentään pelkkä kappeliseurakunnan kirkko. Tosin Erkki oli vasta seuraavana aamuna ymmärtänyt, miksi kirkonisäntä oli suhtautunut häneen niin suopeasti ja vaatinut nimenomaan, että disponentin itsensä tuli toimittaa lasikuorma sovittuna aikana kirkon työmaalle. Pienen maalaispuustellin salin ovelta oli nimittäin kurkistellut kolme somasti kuoppaposkista tytärtä, jotka isäntä vihdoin, kun aamiainen oli syöty, esitteli vieraalleen. Kohteliaasti oli Erkki kumartanut joka neidolle, katsonut silmiin ja hymyillyt. Sen verran hän oli toki yösijastaan velkaa naittamishuolten vaivaamalle isälle.

Mutta ei Erkki aikonut kirkonisännän tyttäriä ryhtyä kosiskelemaan. Liian paljon oli vielä tehtävää, liian levoton oli vielä kulkijan veri, jotta hän olisi malttanut asettua aloilleen. Totta kai joku sorea maalaistyttö, joka posket punertuen juoksi veräjää avaamaan, sai hänenkin verensä kuumenemaan, mutta merillä ollessaan oli Erkki sen itsekin katkerasti joutunut kokemaan, että sellaisessa lemmessä, joka ilman rakkautta ryöstetään, on katkera maku.

Oli jo ilta, kun märkä matkamies vihdoin ennätti Hirvikoskelle. Kirkonkylässä Erkki poikkesi kievariin kysymään Hovimäen postia ja sai siellä kuulla, että Ester oli palannut Pietarista kotiin. Enempää ei kievarin emäntä toki tohtinut juoruista kertoa, kun Sepän Erkki oli nykyään vähän niin kuin herrasväkeä.

Uutisen innostamana Erkki jätti uupuneen hevosensa ja kärryt kievarin talliin ja otti tilalle levänneen ratsun. Sen selässä peninkulman taival taittui nopeasti.

Kartanossa näkyi vielä valoa, kun Erkki ratsasti pihaan, ja hetken epäröityään hän päätti poiketa tervehtimässä. Ester oli juuri lähdössä Anna-mamsellin kanssa alapytinkiin, kun Erkki matkaviitassaan ilmestyi keskelle eteishallia.

– Erkki! Ester huudahti kuin pikkutyttö tunnistessaan tulijan ja kapsahti serkkunsa kaulaan. Hämillään taputteli Sepän Erkki orpanansa selkää, joka vavahteli itkusta. Mitä ihmettä oli tapahtunut? Miksi Ester tuntui olevan niin poissa tolaltaan?

– Ester on vielä matkasta kovin väsynyt, Anna-mamselli kii-rehti selittämään ja ojensi tyttärelleen nenäliinan. – Tulehan Ester, huomenna voitte puhella Erkin kanssa enemmän.

Saman tien Anna-mamselli jo talutti tyttärensä ovesta ulos. Johanna-rouvakin, joka oli ilmestynyt salin ovelle, tervehti kyllä Erkkiä ystävällisesti mutta toivotti saman tien hyvää yötä.

– Carl Magnus on ylhäällä herrainhuoneessa, hän lisäsi vetäytyessään omaan kamariinsa.

Se sai Erkin entistä enemmän ymmälleen. Mitä ihmettä Carl Magnus yläkerrassa teki, jos Ester kerran oli kartanossa? Olisi luullut hänen nyt joka hetki pysyttelevän rakkaansa rinnalla. Erkki muisti toki selvästi, miten Carl Magnus oli Pietarista tul-tuaan murehtinut päivin ja öin Esterin kohtaloa ja kironnut omaa surkeuttaan.

Heti herrainhuoneen ovella Erkki huomasi Carl Magnuk-sen olevan juovuksissa. Paloviinapullossa, jota pidettiin matka-apteekissa ikkunan edessä, oli enää tilkkanen jäljellä. Erkin näh-dessään Hovimäen isäntä kulautti pikarinsa tyhjäksi ja nousi sitten horjahtaen kaatamaan uudet ryypyt kummallekin.

– Sepä mainiota, hän sanoi sen kummemmin innostumatta, kun Erkki kertoi syntyneistä kaupoista.

Huoneeseen laskeutui hetkeksi vaivautunut hiljaisuus. Vih-doin Erkin oli pakko kysyä, mitä oikein oli tapahtunut.

– Miksi Ester itkee ja sinä istut täällä ryyppäämässä? hän kysyi suoraan sillä oikeudella, joka kasvinkumppanille ja yhtiötoverille lankeaa luonnostaan. – Luulisi teidän olevan onnesta autuaita, kun lopultakin saatte olla yhdessä ja olette vapaita rakastamaan toisianne.

– Vapaita tosiaan! Carl Magnuksen raju huudahdus sai Erkin hätkähtämään. Vaieten hän kuunteli, kun toinen purki mieltään. Äitiään Carl Magnus syytti sääty-ylpeäksi vanhaksi naiseksi, joka ei itsekään ollut aatelista sukua vaan Lindhofeihin naitu tavallinen porvaristyttö. – Ja Ester pelkää äitiä kuin pikkutyttö! Ei edes yhtä suudelmaa voida vaihtaa ilman tunnontuskia! Ikään kuin me emme olisi jo kärsineet tarpeeksi?

Sepän Erkki tiesi kokemuksesta, että Carl Magnukselle oli turha puhua järkeä, kun mies oli noin juovuksissa ja kiihtynyt. Hän joi paloviinaryyppynsä loppuun ja sanoi sitten leveästi haukotellen lähtevänsä yöpuulle.

– Matka oli pitkä ja hemmetin märkä, Erkki naurahti ovelta ja jätti Carl Magnuksen hautomaan synkkiä ajatuksiaan.

Pihamaalla Karoliina tuli häntä vastaan. Arasta pikkupiiasta oli kasvanut sokea tummasilmäinen nuori nainen, jota mamselli Anna oli alkanut kouluttaa seuraajakseen. Niinpä Karoliina kysyi niiaten, haluaisiko disponentti kenties syödä ennen maatamenoa.

– Kyökissä olis paistia ja olutta!

Vesi herahti äkkiä Erkin kielelle. Nöyrästi hän seurasi soreata sisäpiikaa kartanon kyökkiin. Tuttu lämpö ja ruuan haju lehahtivat jo ovelta vastaan, mutta pöydän päähän oli ilmestynyt jokin outo kiiltävä kappine. Samovaari, kappas vaan!

– Jos herra tahtoo tsaijua, minä laitan, kaitakasvoinen miespalvelija kalautti kannat yhteen ja kumarsi parhaaseen pietarilaistapaan.

– Kiitos mielellään, paleltaakin vähän, Erkki vastasi naurah taen ja istahti penkin päähän. Kohta oli hänen edessään höyryävä lasillinen teetä ja vadilla leipää ja silavareunaisina porsaanpaistinviipaleita.

– Taidat olla uusi täällä? Erkki kysyi haukattuaan leivästä.
– Pietarista, herra, palvelija kumarsi taas.
– Vo... Vo... Volodja on Ester-rouvan kamaripalvelija, Kata-riina kiirehti selittämään. Tyttö änkytti taas niin kuin aina kun ujusteli tai oli muuten vain hämillään.

Mutta turhaan ei ollut Sepän Erkki maailman meriä kiertänyt. Sen kummemmin kursailematta käski hän Volodjan istua seurakseen ja laittaa tsaijua itselleenkin. Karoliinan Erkki komensi tuomaan lisää leipää ja paistia heille kummallekin, eikä tyttö toki vastustellut disponentin määräystä, vaikka häntä vähän hirvitikin, mitä Anna-mamselli aamulla sanoo, kun huomaa paistin kovin hujenneen.

Niin istuivat Sepän Erkki ja Volodja siihen asti puhelemassa, kunnes aamun kajo ilmestyi kyökin idänpuoleisten ikkunoiden taa ja Karoliina oli jo aikoja sitten kivunnut piikojen vinttikamariin nukkumaan. Aikansa aristeltuaan oli Volodja vihdoinkin kertonut Erkkille emäntänsä kohtalosta kaiken sen, minkä tiesi ja oli itsekin kokenut.

– Vaan kovin on rouvarukka täälläkin onneton, Volodja kumartui kuiskaamaan pöydän yli, kun tsaijua oli Karoliinan lähdön jälkeen vähän terästetty paloviinaputelistasta, jonka Erkki oli kaivanut povestaan. – Itkee taas illalla ja aamulla täytyy silmiä hautoa kamomillavedellä.

Sen oli Erkkikin saattanut todeta omin silmin. Ei ollut Ester entisellään. Poissa oli se rohkeus, joka oli sentään säilynyt aina, myös kaikkein vaikeimpina aikoina, silloin kun rovasti oli kuollut ja se uusi apupappi oli yrittänyt väkisin tehdä Esteristä vaimoaan. Vielä vuoteeseen päästyäänkin Erkki pohti pitkään, mitä voisi tehdä serkkunsa hyväksi.

Aamulla kaikki oli toisin. Länsituuli oli vihdoinkin pyyhkinnyt sadepilvet taivaalta ja pihamaalta kuului pikku-Wilhelmin iloinen huutelu, kun tämä leikki pallolla lapsentyttönsä kanssa aurinkoisella nurmella. Kun Erkki parran ajeltuaan ilmestyi oman

pytinkinsä porraspäähän, Wilhelm juoksi nauraen hänen luokseen palloa ojentaen. Tuttu pallohan se oli, nahkasta tehty ja hevosen jouhilla täytetty. Erkki oli itse tuonut sen lapselle jouluksi Helsingistä.

– Erkki heittää, Wilhelm selitti touhukkaana eikä antanut periksi, ennen kuin Erkkikin oli ryhtynyt palloa heittämään.

Siihen meteliin ilmestyi Esterkin mustissaan ja kun pallo viskattiin hänen jalkoihinsa, yhtyi hän leikkiin. Wilhelm, joka Esterin tullessa oli hetkeksi seisahtunut katsomaan alta kulmain, unohti arkailunsa, kun Erkki kieritti taitavasti pallon taas pojan jalkoihin. Hetken päästä oli ilo ja meteli jälleen ylimpänä. Vain lapsenpiika oli heittäytynyt porraspäähän pyyhkimään hikeä.

Sitten äkkiä pikku-Wilhelm leikistä riehaantuneena viskasikin pallon päänsä yli ruusupensaisiin, jotka kasvoivat alapyttingin seinustalla. Ennen kuin Ester sen paremmin kuin Erkkikään ehtivät askelta ottaa, oli poika jo rynnännyt pallon perään ja syöksyi suoraan pensaisiin.

– Varo piikkejä, ehti Ester huutaa, kun lapsi jo kompastui ja alkoi parkua suureen ääneen. Kun Erkki kiiruhti nostamaan pojan ja pallon turvaan, nähtiin että Wilhelmin sormesta vuoti verta.

– Anna minä katson, siinä voi olla piikki, Ester kumartui tutkimaan itkevän ja vastaanpyristelevän pikkupojan kättä. – Niin onkin! Piteles vähän, niin saan se pois. Noin, ei mitään hätää enää! Katso miten pitkä se piikki oli!

Wilhelm vaikenikin nyhykäisten ja kurottui katsomaan ruusunpiikkiä, jota Ester piteli hyppysissään. Erkki iski silmää Esterille. Taitavastipa serkku osasi pikkumiestä käsitellä.

Samassa kumminkin itse Johanna-rouva purjehti paikalle pojan huudon hälyttämänä ja hänen kintereillään Annamamselli. Poika alkoi taas parkua entistä enemmän ja tahtoi isoäitinsä syliin. Tämä ei luonut Esteriin katsettakaan vaan sanoi Erkkille tuimasti:

– Pikkulasten kanssa on oltava varovainen!

Niin jätti Johanna-rouva heidät seisomaan noloina keskelle pihamaata ja lähti kyökkiin sitomaan haavaa. Anna-mamselli kuului lupailevan Wilhelmille pikkuleipiä lohdutukseksi. Säkähtänyt lapsentyttö otti pihamaalle unohtuneen pallon, niiasi vielä herrasväelle ja pujahti sitten kartanoon sisälle.

– Nuo kaksi vanhaa hupsua pilaavat pojan! Erkki mutisi toruista kiukustuneena. – Hemmottelevat pilalle ja varjelevat turhan takia.

– Muistatko, miten Carl Magnusta vahdittiin aina, Ester huohti serkulleen. – Jos Johanna-rouva olisi tiennyt meidän retkistämme Ryövärinloukolle, ei Carl Magnus olisi ikinä päässyt leikkimään meidän kanssamme.

– Kerran Carl Magnus yritti hypätä köyden kanssa rotkon yli, Erkkikin innostui muistelevaan.

– Ja köysi katkesi, Ester tirskahti. – Meidän piti kantaa se kartanolle asti, kun nilkan päälle ei voinut astua. Ja Carl Magnus väitti äidilleen, että oli kaatunut puiston kiviportaissa.

– Eikä Johanna-rouva koskaan epäillyt Carl Magnuksen puheita, Erkin naurahdukseen oli äkkiä ilmaantunut kitkerä sävy. – Sen takia kai siitä tulikin semmoinen selittelyn mestari, joka puhumalla yrittää saada kaikki tekemään mielensä mukaan.

Samassa Erkki huomasi Esterin satutetun ilmeen ja kiirehti tarjoamaan hänelle käsivartensa.

– Jos serkku suvaitsee, hän sanoi kumartaen sulavasti kuin paraskin hovimies. – Näyttäisin kernaasti lasiruukkia. Siellähän Esterinkin rahat ovat korkoa kasvamassa.

Lasihytillä oli mestarin vaimo tullut tuomaan miehelleen puolista ja muukin väki istui halkopinojen vierustalla eväitään syömässä. Ei ollut enää Sepän Liisa se sama soukkauumainen tyttö, johon Herman Brandt oli iskenyt silmänsä seppä Aaronin tahtoa uhmaten. Nyt odotti Brandtin Liisa viimeisillään lasta ja vatsakummun muodosta oli Stina-muori ennustanut, että tulossa oli poika.

Erkin nähdessään mestari Brandt vääntäytyi porraskiveltä seisomaan ja tuli hymyssä suin tervehtimään. Esterille hän kumarsi ohimennen, mutta Sepän Liisa, jonka orpana Ester oli, tuli niiaten kättelemään. Ester oli kyllä kuullut äidiltään, että Liisa oli pieniin päin muttei ollut vielä ehtinyt käydä häntä tervehtimässä. Carl Magnus oli nimittäin antanut lasitehtaan mestarille ja hänen perheelleen asuttavaksi Hovimäen mailta pienen Mäntymäen torpan, joka oli virstan päässä joen toisella puolella. Se oli jäänyt parahiksi tyhjilleen niihin aikoihin, kun nuoripari oli vihitty.

Kovin näytti kukoistavalta nuori lasimestarin emäntä, joka kainosti yritti peitellä vatsakumpuaan hartiahuiivin suojaan. Hetken tunsu Ester viiltävää ikävää, sillä huolimatta kahdesta avioliitostaan ja neljänskolmatta iästään ei hänelle vielä ollut suotu äitiyden onnea. Nyt sukulaistyttö, jota hän muisti pienenä kehossa keinutelleensa, kun he äidin kanssa olivat Maria-muoria katsomassa, oli jo ehtinyt häntä pidemmälle.

– Kyllähän ne lasit äkkiä puhaltais, jos ei menisi niin paljon aikaa tuon uunin kanssa, Brandt nurisi, kun Erkki kertoi uudesta tilauksesta. – Jokos Erkki puhui isännälle siitä uudesta uunista?

Vähän harmissaan Erkki sanoi puhuneensa uunin uusimisesta jo ennen joulua, mutta Carl Magnus oli silloin vedonnut kaikenlaisiin kuluihin, ja niin oli kesä taas kulunut ilman että asiassa oli saatu sen enempää aikaan. Sen verran hän kuitenkin lupasi Brandtille, että uunia korjattaisiin ennen lasiurakkaan ryhtymistä. Murahdellen Brandt kääntyi komentamaan väkeään uuninlämmitykseen.

– Minä tulen käymään, kun lapsi on syntynyt, Ester lupasi Liisalle. Vasta kun serkun sininen huivi oli kadonnut keltaisena hehkuvan haavikon taa, Ester muisti, että oli ajatellut lähteä pois Hovimäestä niin pian kuin mahdollista.

– Erkki, hän sanoi ja kosketti varovasti serkkunsa käsivartta.
– Minun pitäisi puhua rahasta.